

ALT FOR NORGE

ORGAN FOR DEN NASJONALE FRONT

Nr. 18

Oktober

1944

Fra N. K. P's sentralkomit :

DAGENS KRAV:

ENHET I DEN POLITISKE LEDELSE AV DET NORSKE FOLK!

Vår mening er nå som f r at vi *kan* og *må* kjempe *aktivt* og gjøre *v r* innsats i krigen uten derved   lage Varsjava-tragedie i vårt land.

Tragedien i Varsjava har sitt utspring i splittelsen i den politiske ledelsen av det polske folk. Den polske London-regjering inntok det standpunkt at den *prinsipielt* avviste et hvert samarbeid med de polske kommunister. Denne erkereaksjon re, arbeider- og folkefiendtlige politikk kulminerte i Varsjava-tragedien. Det franske *demokratiske* borgerskap førte en annen politikk. Det forsto betydningen av enhet i den politiske ledelse. Derfor fikk de franske kommunister gode og ansvarsfulle talsmenn i den politiske ledelse av folket og ble således *prinsipielt* godkjent som helt ut likeverdige elementer i det kjempende franske demokrati. Resultatet av denne fram-synte politikk kom særlig klart til uttrykk under frigjøringa av Paris. Paris og Varsjava er derfor blitt levende symboler på de politiske konsekvenser av det *framskrittvennlige* og *framskrittfiendtlige* innslag i demokratiets kamp mot nazismen.

Den norske regjering i London har som kjent hittil *prinsipielt* avvist et hvert samarbeid med de norske kommunister. Konsekvensen av denne politiske splittelse er uro, angst og utrygghet i kamprekkene v re, såvel ute som heime, indre strid om ditt og datt, strid om uvesentlige spørsmål i heimefrontens rekker. Dette nedsetter demokratiets *kampevne*. Også Paris og Varsjava har lært at vår regjerings stilling til den kommunistiske arbeiderbevegelse i Norge er uriktig og skadelig. Erfaringen ute i Europa og i verden forøvrig og også her heime viser klart og tydelig: — for med hell   kunne løse såvel *krigens* som *fredens* oppgaver må det kjempende demokrati skape politisk enhet i den politiske ledelse av landet v rt, av nasjonen, av folket, — fra arbeidsplassen i byen og bygda og fiskeværet - - - til heimefrontens ledelse og regjeringa v r!

Den konsentrasjon av kreftene v re som har funnet sted i de siste uker innen heimefrontens ledelse i vårt land, fra laugs nden «innenfor de enkelte yrker som hadde sine egne paroler og sine egne ledere» og til at «hoved-

ORGANISERT I TRYKKEKRIK MOT ANGIVERNE

ER FOLKETS KRAV!

Ms. 1611.2

tyngden er lagt på de generelle paroler» og at «vi har fått en generalstab for hele fronten som vi ganske enkelt kaller 'Hjemmefrontens ledelse', — som det heter i regjeringas aviser, — er et stort og betydningsfullt framskritt. Vi gleder oss oppriktig over denne tendens i utviklinga i vårt politiske liv: bedre sent enn aldri! Det som nå står tilbake er å ta neste skritt i utviklinga, nemlig å skape virkelig politisk enhet i den konsentrerte ledelse, politisk enhet i «generalstaben for hele fronten», politisk enhet i heimefrontens ledelse og regjeringa vår. I det nåværende øyeblikk er det av særlig betydning at der blir skapt politisk enhet i heimefrontens ledelse, slik at uroen, angsten og utryggheten i kamprekkene våre forsvinner, slik at alle spørsmål på forhånd kan bli drøftet i den enhetlige politiske ledelse og at alle kjempende patrioter uten diskusjon står ferdig, disiplinert og kampberedt, til å gjennomføre i praksis de paroler som blir sendt ut av heimefrontens ledelse og regjeringa vår. Dagens krav må derfor bli: *oppta i heimefrontens ledelse gode og ansvarsfulle talsmenn fra den kjempende kommunistiske arbeiderbevegelse!*

En slik enhet i den politiske ledelse av heimefronten, av folket vårt, er selve grunnbetingelsen for *virkelig* broderlig samhold og enhet i våre kamprekker, er selve grunnbetingelsen for *virkelig* broderlig samhold, enhet og og kampdisiplin i vårt folk. Hele verden har lært av Paris og Varsjava. Også vi nordmenn må trekke vår lærdom! I samsvar med denne lærdom vil sentralkomiteen for Det kommunistiske parti i Norge på ny søke kontakt med heimefrontens ledelse og regjeringa vår med det for øye å nå fram til enhet i den politiske ledelse av folket vårt. Derved bidrar vi til at sluttappellen i proklamasjonen av 19. mai 1944 fra den norske heimefronts ledelse blir en *realitet*:

«Kampen er nå gått inn i sin avgjørende fase. Samhold og disiplin er mer nødvendig enn noensinne. Følg de paroler og signaler som blir sendt ut.»

Vi står nå *umiddelbart* foran den avgjørende fase i kampen. *Alle* må være alarmeredt. Samhold og disiplin er *ennå* mer nødvendig enn noensinne. *Alle* må følge de paroler, signaler og mobiliseringsordrer som blir sendt ut. I denne avgjørende fase i den politiske utvikling i vårt land, er Paris og ikke Varsjava *alle* nordmenns store forbilde under kampen og krigen!

Oslo, den 17. oktober 1944.

HVA KAN FRIHETENS OG DEMOKRATIETS FORKJEMPERE I NORGE LÆRE AV DEN TRAGISKE UTVIKLING I FINNLAND.

I.

I sin oppsiktsvekkende bok «Finlands två ansikten» av mars 1944 skriver finnen A. R. Tornii:

«I den tid Svinhufvud var president hadde de politiske forhold i Finland stor likhet med dem som hersket i de Baltiske statene under Päts og Umanis diktatur. Det finske folket

gjorde likevel bestemt motstand mot utviklinga i fascistisk lei. For de sosialistiske arbeidere og de liberale intellektuelle var det fullkommen klart at «korstoget» mot Sovjet-Unionen var under forberedelse. Før det ble satt i gang, forsøkte de finske fascistene å knuse folkets motstand.

Statsminister Kivimäki forsøkte i all stillhet å innføre dødsstraffen som hadde vært avskaffet i Finnland siden 1826, men dette forsøk strandet på grunn av de liberales heftige motstand. I folkerørsla mot dødsstraffen opptrådte forhenværende president Ståhlberg som den ledende personlighet. Hans artikkel i «Helsingin Sanomat» mot dødsstraffen satte folket i bevegelse, og en adresse med 125 000 underskrifter ble overrakt riksdagspresidenten med anmodning om at riksdagen måtte forkaste Kivimäkis lovforslag. Dette skjedde også, og først under krigen greidde de reaksjonære å sette sin vilje igjennom i denne saka. Under presidentvalget i 1937 oppsto det en folkerørsla for Ståhlberg som av alle ble ansett for den eneste som med hell kunne løse Finnland igjennom de vanskelige tider som nærmet seg. Hans fredskjærlighet var kjent, og man visste at han var beredt til å ta fatt på de fascistiske krigseventyrerne med hard hånd. Det hersker heller ikke noen tvil om at Ståhlberg var blitt valgt dersom ikke det sosialdemokratiske parti under Väinö Tanners ledelse hadde inntatt en avvisende stilling mot Ståhlberg. Sosialdemokratene stilte som sin presidentkandidat opp Tanner og forbød i sine partiorganer all propaganda for Ståhlberg. Da riksdagsmannen Mauri Ryömä i en tale til sine valgmenn forsikret at partiet naturligvis kom til å stemme på Ståhlberg dersom det ikke var mulig å drive igjennom dets egen kandidat, ble han tilrettevist av partisekretæren: det sosialdemokratiske parti hadde ikke forpliktet seg til å stemme for Ståhlberg, og det var uriktig av en sosialdemokrat å drive propaganda for ham. Resultatet av denne sosialdemokratiske politikken ble at partiet led et knusende nederlag ved valgene: det tapte over

100 000 stemmer sammenlignet med forrige riksdagsvalg. Alle disse stemmer gikk til «K. J. Ståhlbergs valgforbund». De finske arbeidere foretrakk å stemme på de borgerlige liberale for å få en demokrat i presidentstolen. De hadde også grunn til å mistenke Tanners hensikter. Etter valgene forsøkte partilederen å overtale de sosialdemokratiske valgmenne til å stemme på generaldirektøren i Finnlands bank, Risto Ryti, som overhodet ikke var blitt nevnt som kandidat under valgene. Valgmennene motsatte seg likevel dette forslag: det ville vekke alt for stor bitterhet blant deres velgere om de ikke stemte for Ståhlberg. Tanner tvang nå igjennom i den sosialdemokratiske gruppa et skjebnesvangert vedtak: dersom ikke Ståhlberg ble valgt i første omgang, skulle gruppa gi sine stemmer til agrarpartiets kandidat Kallio. De intrigene mot Ståhlberg som den kommende krigsklikken Ryti-Tanner drev med, brakte tilslutt resultater. En ble enig med det svenske folkepartiets valgmannsgruppe om at denne skulle dele sine stemmer mellom Ståhlberg og Svinhufvud slik at Ståhlberg ikke kunne få flertall i første omgang. Hvor godt kupet mot Ståhlberg var organisert viste seg derved at det bare manglet en stemme på at han var blitt valgt i første omgang. Praktisk talt 50 % eller 150 av valgmennene stemte på ham. Men i annen omgang ga sosialdemokratene alle sine stemmer til Kallio som på det vis ble valgt til Finnlands president.

Kyösti Kallio skilte seg fra Svinhufvud deri at han hadde større respekt for de parlamentariske formene, og han tolket ikke konstitusjonen således at regjeringen i første rekke måtte nyde presidentens tillit slik Svinhufvud gjorde det. Men han var

i alle fall et medlem av den hvite regjering fra 1918, og for de finske arbeidere var hans navn et varsel om kommende ulvetider. Da Kallio første gang ble statsminister i 1923, hadde han latt arrestere 27 sosialistiske riksdagsmenn, og bare president Ståhlbergs inngrep hadde hindret at lappørørsla allerede da kom i gang. Den ble utsatt til Kallio ble statsminister for annen gang under Relanders presidentskap. Kallio ryddet den gang vegen for Svinhufvuds regime. Hva ville skje nå da han var blitt president?

Kallio var en storbonde fra Østerbotten, men hadde som belønning for sine politiske tjenester fått en direktørstilling i Finnlands bank der Risto Ryti var hans sjef. Visedirektøren hadde altså nå slått den ærgjerrige sjefdirektøren i konkurransen om presidentposten. Forholdet mellom dem var likevel godt. Og da Kallio etter krigsutbruddet befant seg i en vanskelig stilling, kalte han sin forrige sjef til hjelp. Også Tanner som i egenskap av formann i riksbankdireksjonen, var kommet i nær kontakt med «bankfraksjonen», dumpet nå oppi det. Han ble finansminister i Cajanders samlingsregjering som ble dannet kort tid etter presidentvalget.

Statsminister A. K. Cajander var en flittig og kunnskapsrik mann som hadde stor aktelse for Ståhlbergs prinsipper. Han var likevel en altfor svak mann på statsministerkrakken i den kritiske tida før krigen. Han ville gjerne innga kompromisser selv da når besluttsomhet var nødvendig. Han begunstiget likevel de demokratiske tendenser. Blant annet avsatte han den beryktede sjefen for det politiske

politi, Rieki, som totalt hadde kompromittert seg med sin «promemoria» mot kulturliberalerne. Men Cajanders bestrebelser ble stadig motarbeidet av den storfinansielle klikken. Tanner ga uttrykk for sin motvilje mot Ståhlbergtilhengerne derved at han tvang igjennom i det sosialdemokratiske partirådet et vedtak om at de partimedlemmer som ved presidentvalget åpent hadde opptrådt for Ståhlberg, riksdagsmannen Ryömä og redaktøren i «Tulenkantajat», Erkki Vala, ble utstøtt av partiet. Hva dette vedtak betød i et land der alle politiske retninger til venstre for Tanner var forbudt kan enhver forstå. Det hadde vist seg i praksis at fengslet ventet alle de sosialdemokrater som var falt i unåde hos herr Tanner.

Under krigen har Tanner spilt en framtreddende rolle i den finske krigspolitikken. De liberale svenske avisene «Dagens Nyheter» og Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning» har utpekt ham som den verste motstander av fredsbestrebelsene. Tanner har forsøkt å avvise disse angrep med en uttalelse i «Stockholms-Tidningen» om at «angrepene på meg stammer fra Moskva. En anser meg for et symbol på enigheten i Finnlands arbeidsparti.» Begge disse påstander er uriktige. Det er ikke bare Moskva, men også de finske sosialistene og liberale som anklager Tanner for den krigspolitik han har ført, Og «enigheten» i det sosialdemokratiske partiet beror ikke på Tanner, men på den omstendighet at alle de som våger å framholde en avvikende mening, trues med strenge straffeåtgjerder. Det er frykten for fengslet som får de finske sosialdemokratene til å lystre Tanner.»